

آینده فرزندان ما را با هم میسازیم

جهت ارتباط با ما کلیک کنید

پشتیبانی لحظه ای محصولات

ورود به سایت مشق آنلاین

اینستاگرام مشق آنلاین

مشق آنلاین

شناسه نشر دیجیتال : ۱۳۴۶۶

مشخصات : کتاب دیجیتال با فرمت PDF

یادداشت

خرید و مشاهده مشخصات اثر به طور انحصاری در سایت:

MashghOnline.ir

ناشر دیجیتال مبتنی بر خط و مبتنی بر حامل های رایانه ای

نام کتاب : (آموزش درس سوم فارسی کلاس ششم)

ناشر : مشق آنلاین

صاحب اثر : سید امیر بنی طبا

شناسه ثبت : 397842

کلیه حقوق چاپ و نشر این اثر برای وب سایت مشق آنلاین محفوظ است.

هیچ شخص حقیقی یا حقوقی حق چاپ یا انتشار تمام یا بخشی از این اثر را ندارد.

انتشارات مشق آنلاین دارای مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به شماره ۱۰۶۵۸۶۹۲۹۷۱۱ و پروانه نشر به شماره ۱۳۴۶۶ میباشد.

متخلفین به موجب بند ۵ از ماده ۲ قانون حمایت از ناشران تحت پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت.

نمادها و صلاحیت ها

درس سوم

فارسی کلاس ششم ابتدایی

درس ۳: هوشیاری

در زمان قدیم، پادشاهی بود که به شکار و گردش علاقه داشت و پیوسته به قصد شکار، اسب می تاخت و کمند در گردن حیوانات می انداخت. این پادشاه، بازی داشت که به یک پرواز، پرندگان را از آسمان فرود می آورد.

شاه این باز را بسیار دوست داشت و او را به دست خود تربیت می کرد.

اتفاقاً ملک، روزی آن باز را بر دست گرفته به شکار رفته بود. آهویی از پیش او گذشت و ملک از شدت خوشحالی به دنبال او تاخت و آهو را نیافت و از همراهان جدا افتاد و برخی از همراهان نیز در پی او می تاخت؛ اما ملک چنان تند می راند که باد به گرد او نمی رسید.

در این حال، تشنگی بر او چیره شد. مرکب را به هر طرف می تاخت و دشت و صحرا می بیمود تا به دامان کوهی رسید و دید که از بالای آن، آبی زلال می چکید.

ملک، جامی که در ترکش داشت، بیرون آورد؛ زیر کوه گرفت و آن آب را که قطره قطره از کوه می چکید در آن جام، جمع کرد و خواست که بنوشد.

باز پر زد و آب جام را تمام ریخت. پادشاه از آن حرکت، آزرده خاطر گشت و جام را زیر کوه گرفت تا مالمال شد خواست که به لب رساند. بار دیگر، باز حرکتی کرد و آب جام را ریخت. شاه از شدت تشنگی خشمگین شد. باز را بر زمین کوبید و هلاک کرد.

در این حال، رکاب دار شاه رسید و باز را کشته دید و شاه را تشنه یافت. بی درنگ، جام را پاکیزه شست و خواست که به شاه آب دهد.

شاه فرمود که من به آن آب زلال که از کوه فرومی چکد، میل دارم و مجال اینکه قطره قطره در جام جمع شود، ندارم. تو بالای کوه برو از منبع این آب، جام را پر کن و فرود آر.

رکاب دار از کوه بالا رفت. چشمه ای دید که آب از آن، قطره قطره بیرون می آمد و ازدهایی بر لب آن چشمه مرده و حرارت آفتاب در وی اثر کرده است و آب دهان زهر آلودش با آب چشمه مخلوط می شود و قطره قطره از کوه فرو می چکد.

رکاب دار سراسیمه از کوه پایین آمد و آنچه را دیده بود به عرض رسانید و جامی آب سرد از ظرفی که همراه داشت به شاه داد.

شاه جام آب را بر لب نهاد و اشک از چشم بارید.

رکاب دار سوال کرد که چه چیز موجب گریه شما شده است. شاه آهی سر برکشید و قصه ی باز و ریختن آب جام را به تمامی باز گفت و فرمود که بر مرگ باز افسوس می خورم که چنان جانور عزیزی را بی جان کردم. من از این حرکت نامناسب پشیمان گشته ام وقتی پشیمانی سودی ندارد.

بازنویسی از کتاب «انوار سُهیل» اثر واعظ کاشفی

واژه های جدید

پیوسته: همیشه **می پیمود:** راه را طی می کرد **قصد:** تصمیم، منظور، نیت **به قصد:** به منظور

دامان: دامنه **کمند:** طناب، بند، ریسمان **ترک:** جایی در پشت زین اسب

باز: پرندهای شکاری با چنگالهای قوی و منقاری کوتاه و محکم **آزرده خاطر:** رنجیده، دلتنگ، ناراحت

به یک پرواز: با یک بار پرواز کردن **رکاب دار:** پیاده ای که همراه سوار، راه می رود. **فرو:** پایین

بیدرنگ: تند، فوری، بی توقف **اتفاقاً:** از قضا، ناگهان **مجال:** فرصت **ملک:** پادشاه **منبع:** سرچشمه

تاخت: اسب را به حرکت درآورد **مخلوط:** در هم آمیخته، آمیخته شده، درهم شده **در پی:** به دنبال

سراسیمه: آشفته، با عجله، سرگردان **باد به گردِ اُون می رسید:** به کنایه بسیار تند و سریع حرکت می کرد.

عرض: گفتن، بیان کردن **به عرض رسانید:** به پادشاه گفت **چیره:** پیروز **هلاک کرد:** نابود کرد

آه سرد: آه و ناله های از سر ناامیدی و اندوه **مَرکب:** آن چه بر آن سوار شوند **بیجان کردم:** گشتم **مالمال:** پر، لبریز

در: مروارید **دماغ:** مغز - هوش **ملال:** اندوه **صواب:** درست

لاف: سخن بیهوده **گزیده:** انتخاب شده **خرمن:** توده انباشته شده

معنی درس

در زمان قدیم پادشاهی بود که به شکار و گردش علاقه ی زیادی داشت و یک باز داشت که او را خیلی دوست داشت. روزی به شکار میرود و آهوئی را دنبال میکند، خسته و تشنه میشود، کوهی میبیند که آب از آن فرومیچکد، جام را پر از آب کرد و خواست بنوشد اما باز با پرهایش نگذاشت آب را بنوشد.

دوباره جام را پر از آب کرد و باز نگذاشت بنوشد. پادشاه عصبانی شد و او را کشت. در همین لحظه رکاب دار پادشاه میاید و به بالای کوه میرود تا برای پادشاه آب بیاورد. دید یک اژدها بالای چشمه مرده و آب دهانش با آب چشمه مخلوط میشود. رکاب دار این ماجرا را برای پادشاه تعریف کرد و پادشاه از کشتن باز ناراحت شد.

نتیجه

برای انجام هرکاری خوب تصمیم بگیریم، عجله نکنیم، به عاقبت کار بیاندیشیم، هنگام عصبانیت خشم خود را کنترل کنیم و سعی کنیم آرامش روحی و روانی خود را حفظ کنیم و همچنین کمتر سخن بگوییم و از سخنان ارزشمند استفاده کنیم و عاقلانه برخورد کنیم.

نغات مهم املائی

قصد - حیوانات - باز - اتفاقاً - شدت - در این حال - قطره قطره - هر طرف - صحرا - جمع کرد - آزرده خاطر - رکاب دار - هلاک - منبع - اثر - زهر آلود - حرارت - مخلوط - به عرض رسانید - ظرف - سؤال - قصه - حرکت

تاریخ ادبیات

حسین بن علی بیهقی سبزواری واعظ ملقب به کمال الدین، دانشمند، واعظ و نویسنده ی معروف قرن نهم در سبزواری بود وی در علوم دینی و معارف الهی و ریاضیات و نجوم مهارت داشت. کتاب «فتوت نامه ی سلطانی» ، «انوار سهیلی» و «روضه الشهداء» از آثار اوست . کاشفی در سال ۵۹۱۰ ه. ق درگذشت

درک مطلب

- ۱- با توجه به متن درس، پادشاه چه ویژگی هایی داشت؟
در کارها عجله میکرد و به عاقبت کار نمی‌اندیشید و هنگام عصبانیت نمیتوانست خشم خود را کنترل کند.
- ۲- به نظر شما چه شرایطی برای تصمیم گیری لازم است؟
۱- آرامش روحی و روانی، هنگام تصمیم گیری در فشارهای جسمی، روحی و روانی نباشیم (هنگام خوشحالی یا ناراحتی تصمیم نگیریم).
۲- فرصت مناسب. در کارهای مهم برای فکر کردن و تصمیم گیری فرصت مناسب داشته باشیم و زود و سریع تصمیم گیری نکنیم.
۳- مشورت با افراد مطمئن
۳- باز از کجا می‌دانست که آب، زهر آلود است؟
وقتی که پرواز می‌کرد از بالا اژدهای مرده را در چشمه‌ی آب دیده بود.

دانش زبانی

- در سال‌های گذشته آموختیم که کلمه‌ها در زبان فارسی، گاهی یک بخش (هجاء) دارند.
- مانند گل، دل، رفت، چید
 - گاهی کلمه‌هایی داریم که چند بخش (هجاء) دارند.
 - رفتن - دل‌دار - گل‌کار (بخش ۲)
 - رفتنی - دل‌داری - گل‌کاری (بخش ۳)
- خواندن کلمه‌ها و جمله‌های کوتاه و یک بخشی معمولاً مشکلی ندارد؛ اما در چند بخشی‌ها، تشخیص شکل درست خواندن، دشوار است. به نمونه‌ی زیر توجه کنید:
- شاه، بازی داشت.
- بازی ورزش، مسابقه
- یک باز، پرنده‌ای شکاری
- بعضی از کلمه‌ها در زبان فارسی به یک شکل نوشته می‌شوند ولی در معانی مختلف و با کمی تفاوت خوانده می‌شوند: مانند: مَلِک آن روز سوار بر اسب به شکار رفت. (پادشاه)
- سلطان سلیمان بر مَلِک عثمانی حکومت می‌کرد. (سرزمین)

بخوان و حفظ کن : سخن

با اینکه سخن به لطف آب است کم گفتن هر سخن، صواب است
با اینکه سخن مانند آب لطیف است، درست آن است که هر سختی را کم بگویی.

آب ارچه همه زلال خیزد از خوردن پر، ملال خیزد
هر چند آب زلال و پاک است، ولی اگر زیادی نوشیده شود، انسان را دچار ناراحتی خواهد کرد

کم گوی و گزیده گوی، چون دُر تا ز اندک تو، جهان شود پر
همانطور که مروارید به دلیل کمی و اندک بودن بسیار ارزشمند است، تو نیز کم سخن بگویی تا سخنان تو نیز ارزشمند باشند و مردم آن را جمع آوری و حفظ کنند.

لاف از سخن چو دُر توان زد آن خشت بود که پر توان زد
به سخنانی که مثل مروارید کمیاب و با ارزش هستند، می توان افتخار کرد. آن خشت است که می توان خیلی زیاد ساخت. سخن کوتاه و کم، مثل مروارید ارزشمند است و سخن زیاد مثل خشت فراوان و بی ارزش است.

یک دسته گل خوشبو که به روح طراوت می دهد، از یک خرمن صد گیاه بهتر
یک دسته گل خوشبو که به روح طراوت می دهد، از یک خرمن صد گیاه بهتر است

نظامی

واژه های جدید

لطف : پاکی - زلالی **صواب** : درست - بهتر - شایسته **ارچه** : مخفف اگرچه **زالال** : پاک - صاف
ملال : رنج - سختی **در** : مروارید **ز** : مخفف از **لاف زدن** : دروغ - خودستایی - ادعا کردن - گفتار بیهوده
شعر « سخن » گزیده ای از مثنوی « لیلی و مجنون » حکیم نظامی است.
وی این شعر را با محتوای اندرز، خطاب به فرزندش در سی و شش بیت سروده است.
مفهوم کلی این شعر بر « پرهیز از بیهوده گویی و دعوت به کم گویی، گزیده گویی و سنجیده گویی » استوار است
و با ابیات و مثل های گوناگونی قرابت معنایی دارد.

تاریخ ادبیات

نظامی گنجه ای (گنجوی)

نظامی جمال الدین ابومحمد الیاس ابن یوسف بن زکی متخلص به نظام زاده ۵۳۵ هجری قمری در گنجه و در گذشته (۶۰۷ یا ۶۱۲ هجری قمری) شاعر و داستان سرای ایرانی و پارسی گوی قرن ششم هجری (۱۲ میلادی) که به عنوان پیشوای داستان سرایی در ادب فارسی شناخته شده است. مخزن الاسرار، لیلی و مجنون، خسرو شیرین، آثار اوست. مخزن الاسرار: ۲۲۶۰ تا ۲۴۰۰ بیت که حدوداً سال ۵۷۰ سرود. خسرو شیرین منظومه ای است غنایی که ۵۰۰ بیت است و نظامی آن را در سال ۵۷۶ هجری قمری پایان برده است. لیلی و مجنون: حدود ۴۷۰۰ بیت در سال ۵۸۴ هجری قمری در مدت ۴ ماه آن را سروده است.

- ۱- منظور از بیت «کم گوی و گزیده گوی چون در تا ز اندک تو جهان شود پر» چیست؟
مروارید به دلیل کم‌یابی، ارزشمند و گران بها شده است و همه به دنبال جمع کردن و نگهداری آن هستند، تو هم کمتر حرف بزنی تا مردم صحبت‌های تو را مانند مروارید، ارزشمند بدانند و آن را جمع‌آوری و حفظ کنند.
- ۲- با توجه به نشانه‌گذاری‌ها، بیت زیر را بخوانید. به نظر شما خواندن کدام یک صحیح است؟
با دلیل بیان کنید:

«لاف از سخن، چو در توان زد آن خشت بود که، پر توان زد»

«لاف از سخن چو در، توان زد آن خشت بود که پر، توان زد»

«چو در» که بعد از «سخن» آمده است، صفت است و «سخن» موصوف؛ میان موصوف و صفت «» قرار نمی‌گیرد.

تمرین کلاسی (درس ۳)

۱- در عبارت های زیر نهاد و گزاره را مشخص کنید.

الف یک دسته گل دفاع پرور از خرمن صد گیاه بهتر

ب کم گوی و گزیده گوی چون دُر

۲- واژه های زیر چند هجا (بخش) هستند ؟ هر یک از بخش ها را جدا کنید

پادشاهی : گردش :

همراهان : پایین :

نامناسب: پشیمانی:

۳- برای کلمات زیر صفت مناسب بنویسید.

دختر کتاب سنگ

۴- شرح حال خود را در سال قبل بنویسید.

تاریخ:

نام آموزگار:

آزمون درس سوم (فارسی)

کلاس ششم ابتدایی

نام:

نام خانوادگی:

انتخاب کلمه درست از داخل پرانتز (دقت کنید)

پیوسته به قصد شکار، اسب می تاخت و در گردن حیوانات انداخت. (کمند - بند)

شاه از شدت تشنگی شد. باز را بر زمین کوبید و هلاک کرد .. (گرسنگی - خشکین)

رکاب دار از کوه پایین آمد. و آنچه را دیده بود به عرض رسانید. (آرام آرام - سراسیمه)

کدام جمله زیر امری هست

چه هوای لطیفی!

خیز و غنیمت شمار.

جعفر در مرغداری کار می کند.

امروز هوا چگونه بود؟

در جمله های داده شده را (نهاد-فعل) مشخص کنید

اژدهایی لب آن چشمه مرده و حرارت آفتاب در وی اثر کرده است. (.....)

شاه جام آب را بر لب نهاد. (.....)

پادشاه از آن حرکت، آزرده خاطر گشت. (.....)

با دقت برای کلمه داده شده هم خانواده بنویس

باز-

شکار-

با دقت برای کلمه داده شده هم معنی بنویس

ملک = باز = هلاک = افسوس =

مالامال = شدت تشنگی = مجال = بی جان =

کم گوی و گزیده گوی، چون درُ تا ز اندک تو، جهان شود پر

مفهوم کلماتی که زیر آنان خط کشیده شده را بیابید

هر کدام از گروه‌های بازی سخن می‌گفتند از نظر خودشان، موضوع را بررسی می‌کردند. پادشاهی که به شکار علاقه داشت بازی داشت.

در هر دسته کدام کلمه با بقیه تفاوت (بخش و هجا) دارد

(گل-پول-گل دار)

(دسته-دست-دستاک)

(دل-رفت-دیدن)

(خلق-خالق-خقلت)

تکمیل نمایید

کم گفتن هر سخن، است

با اینکه به لطف آب است

از خوردن پر، خیزد

آب ار چه همه خیزد

با توجه به متن کلمات مشخص شده چند بخش دارند

در این حال چه تشنگی بر او چیره شد. مرکب را به هر طرف می‌تاخت و دشت و صحرا می‌پیمود تا به دامان کوهی رسید و دید از بالای آن، آبی زالال می‌چکد، ملک، جامی که در ترکش داشت بیرون آورد؛ زیر کوه گرفت آن آب را که قطره قطره از کوه می‌چکید در آن جام جمع کرد و خواست که بنوشد. باز پر زد آب جام را تمام ریخت.

کلمات نوشته شده تعداد بخش‌هایشان نوشته شده مانند هر نمونه از لغات درس سه تا بنویس

جام (یک بخشی) -

ترکش (دو بخشی) -

پشیمانی (سه بخشی) -

انتخاب کلمه درست از داخل پرانتز (دقت کنید)

پیوسته به قصد شکار، اسب می تاخت و در گردن حیوانات انداخت. (کمند - بند)
 شاه از شدت تشنگی..... شد. باز را بر زمین کوبید و هلاک کرد .. (گرسنگی - خشگیلین)
 رکاب دار از کوه پایین آمد. و آنچه را دیده بود به عرض رسانید. (آرام آرام - سراسیمه)

کدام جمله زیر امری هست

خیز و غنیمت شمار. چه هوای لطیفی!
 امروز هوا چگونه بود؟ جعفر در مرغداری کار می کند.

در جمله های داده شده را (نهاد- فعل) مشخص کنید

اژدهایی لب آن چشمه مرده و حرارت آفتاب در وی اثر کرده است. (اژدهایی - کرده است)
 شاه جام آب را بر لب نهاد. (شاه - نهاد)
 پادشاه از آن حرکت، آزرده خاطر گشت. (پادشاه - گشت)

با دقت برای کلمه داده شده هم خانواده بنویس

باز - (بازی - بازها - باز دانه - بازیگر)
 شکار - (شکاری - شکارچی - شکارها)

با دقت برای کلمه داده شده هم معنی بنویس

ملک = (پادشاه) باز = (پرنده شکاری) هلاک = (مردن) افسوس = (پشیمانی)
 مالا مال = (پر - لبریز) شدت تشنگی = (بسیار تشنه بودن) مجال = (فرصت) بی جان = (بی روح)

مفهوم بیت را بنویسید

کم گوی و گزیده گوی، چون درُ تا ز اندک تو، جهان شود پر

سخن هر اندازه اندک و مفید باشد اهمیت بسزائی دارد مانند در گرانمایه است

مفهوم کلماتی که زیر آنان خط کشیده شده را بیابید

هر کدام از گروه‌های بازی سخن می‌گفتند از نظر خودشان، موضوع را بررسی می‌کردند. **بازی و مسابقه**
پادشاهی که به شکار علاقه داشت بازی داشت. **پرنده شکاری**

در هر دسته کدام کلمه با بقیه تفاوت (بخش و هجا) دارد

(گل-پول-**گل دار**)

(دسته-**دست**-دستاک)

(دل-رفت-**دیدن**)

(**خلق**-خالق-خقلت)

تکمیل نمایید

کم گفتن هر سخن، **(صواب)** است

با اینکه **(سخن)** به لطف آب است

از خوردن پر، **(ملال)** خیزد

آب ار چه همه **(زالال)** خیزد

با توجه به متن کلمات مشخص شده چند بخش دارند

در این حال چه تشنگی بر او **چیره (۲)** شد. مرکب را به هر طرف می‌تاخت و **دشت (۱)** و صحرا می‌پیبود تا به دامان کوهی رسید و دید از بالای آن، آبی **زالال (۲)** می‌چکد، ملک، جامی که در ترکش داشت بیرون **آورد (۱)**؛ زیر کوه گرفت آن آب را که قطره قطره از کوه **می‌چکید (۳)** در آن جام جمع کرد و خواست که **بنوشد (۲)**. باز پر زد آب جام را تمام ریخت.

کلمات نوشته شده تعداد بخش‌هایشان نوشته شده مانند هر نمونه از لغات درس سه تا بنویس

جام (یک بخشی) - **کوه-دشت-طرف**

ترکش (دو بخشی) - **تشنگی-زهر دار-ازدها**

پشیمانی (سه بخشی) - **می‌چکد-مالامال-رکاب دار**

والدین و مربیان گرامی

- محصولی که در دست دارید دارای مجوز نشر و ثبت شده در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی می‌باشد.
- در صورت کپی برداری، فروش، ارسال، برداشتن لوگو یا انتشار آن برای دیگران، طبق قوانین جرایم رایانه‌ای با شما برخورد خواهد شد و شما موظف به جبران خسارات وارده به انتشارات مشق آنلاین خواهید بود.
- مربیان و مدارس مجاز به حذف لوگو مشق آنلاین از محصولات **نیستند** لذا می‌توانیم در صورت خرید قانونی از سایت مشق آنلاین، لوگو درخواستی شما را طبق نظر شما به صورت رایگان در محصولات قرار دهیم.

نمادها و صلاحیت‌ها

